Imam DISLEKSIJO – TEŽKO berem in pišem

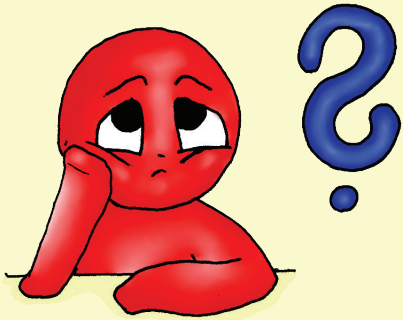

Kako se SAM učim angleščino?

Navodila za otroke in priporočila za učitelje
za čim bolj samostojno učenje angleščine

Uvod

Kaj vsebuje knjižica?
Ta knjižica ima dva dela.
Prvi del je namenjen otrokom in mladostnikom in je kot kažipot skozi učenje.
Drugi del vsebuje priporočila in nekaj napotkov učiteljem, prostovoljcem, tutorjem in staršem, da bodo lahko otrokom čim učinkoviteje pomagali in jih podpirali pri razvoju samostojnega učenja angleščine.

Komu je namenjena?
Namenjena je otrokom, ki se angleščino težko učijo iz različnih razlogov:
- težja oblika disleksije;
- s težavo dosegajo pozitivno oceno;
- doma nimajo osebe, ki bi jim lahko pomagala;
- bi se radi vsaj minimalna znanja naučili sami in
- ne vedo, kje in kako začeti.

Kako je nastala?
Navodila in priporočila je na Svetovalnem centru Maribor v šolskem letu 2014/2015 pripravljala in preizkušala skupina anglistov, specialnih pedagogov, pedagogov, staršev in otrok. Med anglisti in pedagogi so bili najbolj aktivni Danica Gotlih, Jasmina Šišernik, Mateja Jeznik, Andreja Malek in Aljaž Tulimirović, za kar se jim iskreno zahvaljujemo. Za konstruktivne pripombe iz prve roke hvala Maticu Šišku Musilu.

Navodila za otroke

Kaj boš našel v knjižici?

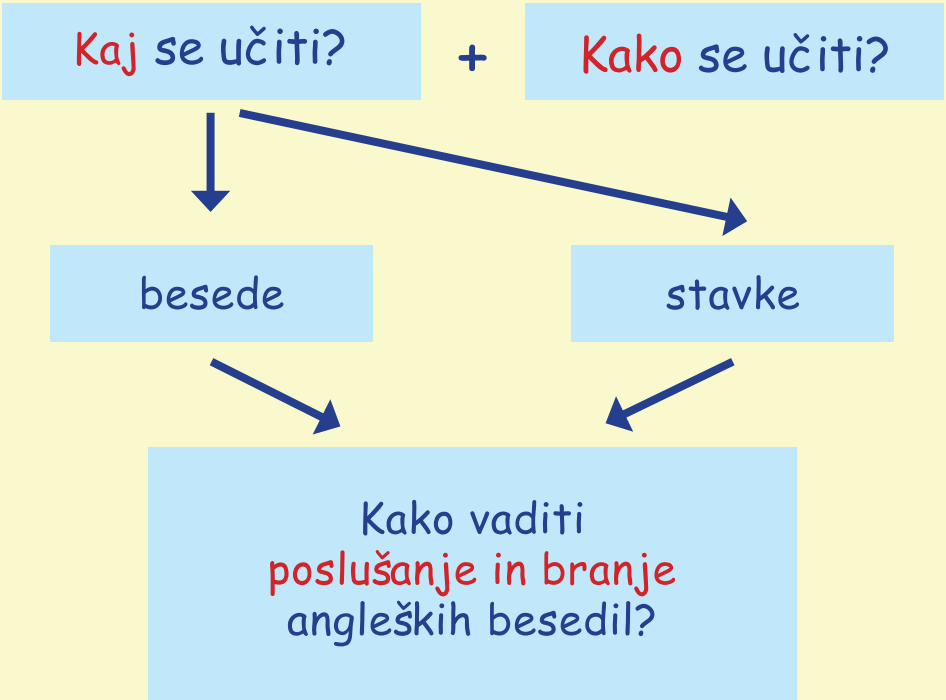

1. Učenje BESED

Naučim se jih čim več.

KAKO? Naredim si KARTONČKE z besedami.

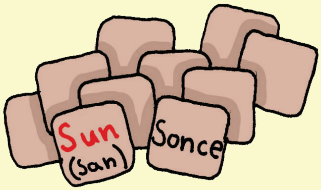

KAJ JE NA KARTONČKU? Angleška beseda, slovenski prevod in zapis izgovorjave.

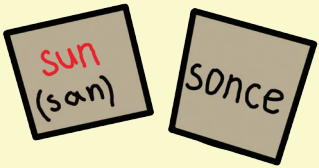

Učenje BESED – nadaljevanje

KJE DOBIM BESEDE?
V učbeniku jih lahko označi učitelj.

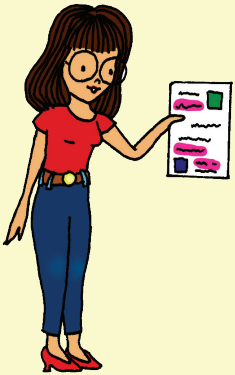

KAKO JIH SHRANJUJEM?

1. Besede ene lekcije dam v kuverto.

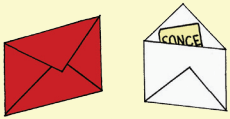

2. Kuverte zlagam v škatlo.

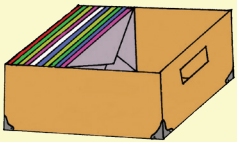

2. Učenje STAVKOV

KAKO? Naredim si KARTONČKE s stavki.

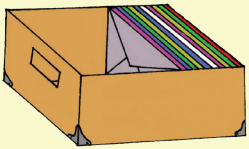

KAKO SE UČIM STAVKE?

Enako kot besede:

- poslušam,
- ponavljam,
- prevedem,
- zapišem.

KJE SLIŠIM STAVKE?

Imam posnete; posnetek dobim v šoli ali poslušam iz elektronskega učbenika.

3. RAZUMEM, KAJ BEREM

POSLUŠAM posnetek besedila in
GLEDAM besedilo na listu.

Izberem KLJUČNE BESEDE
in se jih naučim.
8 besed

Poslušam in gledam besedilo ŠE ENKRAT.

POSLUŠAM še enkrat in že skušam BRATI.

POVEM, kaj sem RAZUMEL.

4. SESTAVLJAM STAVKE

Material je škatla z besedami.

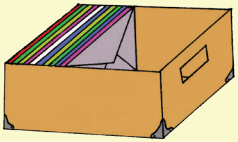

Besede so lahko barvno označene - npr. samostalnik rdeč, glagol bel, pridevnik oranžen ...

Stavek postavim v trdilno, vprašalno in nikalno obliko (imam tabelo z modeli kot spodaj).

i	we
you	you
she/he/it	they

She lives in Maribor.
Does she live in Maribor?
She doesn't live in Maribor.

Prevedem stavke - prevajam v obe smeri - iz angleščine v slovenščino in obratno.

KAKO SE UČITI?

KAKO POGOSTO? Najmanj 3- do 4-krat na teden.

KAJ NAREDIM? Pripravim kartončke, nato ponavljam nove in stare besede ali stavke.

KOLIKOKRAT? Novo besedo ponovim 5- do 8-krat.

KAKO DOLGO PONAVLJAM? Najmanj 5 do 15 minut.

ČASOVNA OBODBJA za zapomnitev
Novo besedo ali stavek ponovim čez

- 10 minut,
- 1 dan,
- 1 teden,
- 1 mesec.

Priporočila za učitelje

Največje težave otrok z disleksijo pri učenju tujega jezika

- Fonološki zapis;
- težave pri izgovorjavi;
- težavnost učenja besed (pomen, izgovorjava, zapis);
- skromno besedišče oz. besedni zaklad;
- branje besedil;
- slabo slušno pomnjenje besed;
- slabo razumevanje jezika;
- ne zmore si zapisati vsega materiala – posledično kopičenje ovir;
- fina motorika.

Kaj so značilnosti otrok z disleksijo, ki vplivajo na učenje angleščine

- Disleksija je povezana s predelavo podatkov;
- ti otroci imajo lahko težave pri sprejemanju podatkov s poslušanjem;
- lahko imajo težave s spominom in organizacijo podatkov;
- težave so lahko v fonološkem procesiranju, delovnem spominu, hitrih imenovanjih/naštevanjih, sposobnostih obdelave zaporednih informacij in avtomatizaciji osnovnih spretnosti;
- pogosto imajo težave z izkazovanjem znanja in razumevanja v pisni obliki;
- lahko imajo težave v organiziranju pisnega izražanja in potrebujejo več časa za predelavo podatkov;
- lahko imajo težave pri nekaterih tipih nalog, npr. naloge povezovanja delov stavkov na levi in desni;
- pogosto imajo za učenje angleščine nizko motivacijo.

Dodatna priporočila k posameznim korakom

1. UČENJE BESED (Metoda s kartončki) ->stran 4

Namen: oblikovati si slovar – gradnja besedišča, besednega zaklada.
Kdo naj določi besede – učitelj, starši.
Kje: če je učbenik last učenca, bi zadoščala uporaba MARKERJA, s katerim oseba, ki to prevzame, označi besede za kartončke.
Kam zapisati izgovarjavo: na kartončke (učitelj, tutor ...) ali v vrstico slovarja.
Učenje: ena možnost je ponavljanje – »dril«, potrebnih 5 do 8 ponovitev, v priporočenih razmikih (nevroedukacija) oz. pravilih ponavljanja – zapomnitve: čez 10 minut, 1 dan, 1 teden, 1 mesec, 6 mesecev ...

2. UČENJE STAVKOV – FRAZ ->stran 5

Enako potrebna ponavljanje in zapis. Način pridobivanja je enak kot pri kartončkih, nujna je jasna izgovarjava.
Kje jih slišati: elektronski učbenik in posnetki, ki jih pripravi učitelj, izvajalec DSP, starši, tutor ...
Vir posnetka so lahko tudi **elektronski učbeniki.** Starši imajo lahko dostop do elektronskega učbenika pri nekaterih založbah.

3. BRANJE, BRALNO RAZUMEVANJE ->stran 6

Poteka v kombinaciji s poslušanjem.
Otrok mora večino besed iz besedila že poznati (korak 1 in 2), kajti praksa je pokazala, da se brez koraka 1 in 2 – torej poznavanja besed in stavkov – otrok v besedilu izgubi.
Koraki za otroka:

- posluša besedilo;
- najprej izbere ključne besede – 8 besed, jih izpiše, prevede, ponovi;
- besedilo posluša še enkrat;
- posluša tretjič in ob tem že skuša brati;
- pove, kaj je razumel.

Otroku pomagamo tako, da razbijemo besedilo na odstavke ali na vprašanja, ki spremljajo besedilo.
Besedila so individualizirana – različno dolga glede na sposobnosti/težave otroka in praviloma krajša kot besedila v učbeniku.
K besedilu pripravimo vprašanja.
Posamezne besede v besedilu lahko barvno označimo.

4. SESTAVLJANJE STAVKOV ->stran 7

Material je škatla z besedami, ki jim dodamo manjkajoče vezne besede (pomožni glagoli, predlogi, vezniki ...).

Lahko uporabljamo barvne oznake besed, npr. po Dušici Kunaver:
rdeč samostalnik,
oranžen pridevnik,
rumen zaimek,
zelen številnik,
moder predlog,
vijoličast prislov ter
bel glagol (glej priporočene vire).

Otrok lahko stavke postavlja v vse tri oblike: trdilno, vprašalno, nikalno.
Pripravimo tabele z modeli za vse oblike časov, ki jih obravnavamo.
Otrok vadi prevod v obe smeri – iz angleščine v slovenščino in obratno.

Nekaj predlogov skupine za dodatne načine učenja

- Izdela se miselni vzorec – slike z besedami (izdelata jih otrok in/ali učitelj);
- doma si izdela plakat (beseda – slika) in si ga pritrdi na steno;
- samolepljivi listki na predmetih;
- 5–15 min. prepisovanja – vaje fine motorike;
- uporaba tablice, e-table, e-učbenikov;
- avdio snemanje učbenikov;
- sočasno branje z učiteljem ali posnetkom;
- nepravilni glagoli – učenje najprej tistih, ki so si podobni;
- prozorni listki s fonetično izgovorjavo besede;
- učenje z gibi, pesmice in ritem;
- slovnica, ki je pretvorjena v sisteme, tabele, znake;
- zapis besed se učijo ločeno od izgovorjave;
- spodbujanje – dati mu drugo možnost – če danes ne gre, poskusimo jutri.

Še odprte dileme

- Otrok potrebuje odraslo osebo, ki organizira, vodi in spodbuja učenje.
- Navodila zadoščajo predvsem za minimalne standarde.
- Kartončki zadoščajo za 4. in 5. razred, od 6. razreda naprej je smiselna **izdelava slovarja** v posebnem zvezku ali na drugi strani rednega zvezka.
- Navodila so najbolj uporabna od 4. do 6. razreda, v višjih razredih so potrebni še drugi načini učenja.

Drugi priporočeni viri:

DUŠICA KUNAVER: **Angleščina po mavrični bližnjici.** www.kunaver.com

DISLEKSIJA: vodnik za starše. Ljubljana: Društvo Bravo, 2013.

NATAŠA PLANKO: **Izgovorjava, zapomnitev in zapis angleških besed.** V: Otroci in mladostniki s specifičnimi učnimi težavami – podpora in uresničevanje njihovih potencialov: zbornik prispevkov. Ljubljana: Društvo Bravo, 2014.

NATAŠA VANČEK: **Učenje tujih jezikov kljub disleksiji.** V: Otroci in mladostniki s specifičnimi učnimi težavami – podpora in uresničevanje njihovih potencialov: zbornik prispevkov. Ljubljana: Društvo Bravo, 2014.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

616.89-008.434.5:81'243(035)(0.034.2)

ZUPANČIČ Danko, Alenka
Imam disleksijo - težko berem in pišem [Elektronski vir] : kako se sam učim angleščino? : navodila za otroke in priporočila za učitelje za čim bolj samostojno učenje angleščine / gradivo pripravila Alenka Zupančič Danko ; ilustrirala Tarja Zupančič Danko. - El. priročnik. - Maribor : Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše, 2016

ISBN 978-961-94102-0-2 (pdf)

COBISS.SI-ID 88903169

Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Maribor
Lavričeva ulica 5
2000 Maribor

T 02 / 234 97 00
E svetovalni.center-mb@guest.arnes.si

www.svetovalnicenter-mb.si

IMAM DISLEKSIJO – KAKO SE SAM UČIM ANGLEŠČINO
Pripravila in uredila: **Alenka Zupančič Danko**
Ilustrirala: **Tarja Zupančič Danko**
Lektura: **Tatjana Vučajnk**
Prelom: **Uroš Lehner - ookie.si**
Tisk: **Repro Point d.o.o.**
Naklada: **400**

Maribor, 2016